HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הנודר א) מן המבושל מותר בצלי ובשלוק אמר קונם תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדרה רך ומותר בעבה ב) ומותר בביצה טורמוטא ובדלעת הרמוצה ג) הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתחתה אמר קונם היורד לקדרה שאיני טועם אסור בכל המתבשלין בקדרה:

גמ' תניא ר' יאשיה אוסר ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנא' [1] ויבשלו (את) הפסח באש כמשפט לימא בהא קמיפלגי דרבי יאשיה סבר הלך אחר לשון תורה ותנא דילן סבר (א) בנדרים הלך אחר לשון בני אדם לא דכולי עלמא ד) בנדרים הלך אחר לשון בני אדם ה) מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דתנא דילן לצלי קרו ליה צלי ולמבושל קרו ליה מבושל באתרא דר' יאשיה אפילו צלי קרו מבושל והא קרא נסיב לה אסמכתא בעלמא: קונם תבשיל כו': והא מתבשיל נדר אמר אביי האי תנא כל מידי דמתאכל ביה ריפתא תבשיל קרו ליה והתניא ו) הנודר מן התבשיל אסור בכל מיני תבשיל ואסור בצלי ובשלוק ובמבושל ואסור בהיטריות רכות שהחולין אוכלין בהן פיתן איני והא רבי ירמיה חלש על לגביה ההוא אסיא לאסיוה חזא קרא דמחת בביתיה שבקיה ונפק אמר מלאך מותא אית ליה לדין בביתיה ואנא איעול לאסאה יתיה לא קשיא הא ברכיכי הא באשוני רבא בר עולא אמר הא בקרא גופיה והא בגוויה דקרא דאמר רב יהודה לוליבא דקרא בסילקא לוליבא דכיתנא בכותחא ז) ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ רבא אמר מאן חולין רבנן רבא לטעמיה ח) דאמר רבא

כמאן

רש"י

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק. מבושל מבושל כראוי (א): **שלוק.** מבושל יותר מדאי: **קונם תבשיל שאיני טועם.** כל תבשיל במשמע: **מעשה קדרה רך.** שיש בה רוטב: **אבל לא בעבה.** כגון דייסא: טורמוטא הרמוצה מפרש בגמ' ו): **רתחתה.** דבר הרותח כגון רוטב וכל דדמי ליה: **היורד לקדרה.** דמשמע בין צונן בין רותח: **אסור בכל המתבשלין.** בין רך בין עבה: **גמ' ר' יאשיה אוסר.** בצלי ובשלוק דמתקרי נמי מבושל: **הלך אחר לשון בני אדם.** דאין דרכם לקרות לצלי מבושל: **והא מתבשיל נדר.** דמשמע בין רך בין עבה: **האי תנא.** דמתניתין דלא קרי לעבה תבשיל: **בכל מידי דמתאכלא ביה ריפתא.** דמלפתין בו את הפת קרי תבשיל: **והא תניא.** בניחותא: **בהיטריות רכות.** בדילועין רכות שהחולין אוכלין בהן פיתן: **איני.** מי אוכלין החולין מהן: **חזא קרא דמחיתא.** דלעת מונחת שם שהיה אוכל ממנה: **לוליבא דקרא בסלקא.** תוכו של דלעת יפה לאכול עם התרדין: **לוליבא דכיתנא.** תוכן של זרעוני פשתן יפים לאכלן בכותח: **ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ.** משום דדבר מעולה הוא לרפואה ואסור לומר להם שום דבר שיהנו ממנו. ואית דאמרי דלא ליכלו טובא וליפסדו כיתנא: **חולין רבנן.** שעוסקין בתורה ואינם נהנים מן העולם ובאים לידי חולי:

מגלינן

ר"ן

ולענין הלכה בסודר קיימא לן כרב נחמן דסודרא קני על מנת להקנות הוא ולא מצי מקנה לעכובי דאע"ג דרב אשי אמר ליה מאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מתפיס דחויא בעלמא הוא דקאמר ליה ולא סבר לה דאיהו גופיה אמר בפ"ק דקידושין (ד' ו:) גבי האומר לאשה הרי את מקודשת לי במנה זה על מנת שתחזירהו לי דבכולהו קני לבר מאשה גזרה שמא יאמרו אשה נקנית בחליפין ואי סלקא דעתך דאי תפיס מתפיס מאי גזרה דאי הכי נקנית היא בחליפין ואין לך [קנין] גדול מזה אלא ודאי רב אשי גופיה סביר' ליה דסודרא אי תפיס ליה מקנה לא מתפיס והכא דחויא בעלמא הוא דדחי ליה לרב נחמן. מיהו נהי דלענין סודרא קיימא לן כרב נחמן לענין קני על מנת להקנות משמע דלא קי"ל כותיה דבהא רב אשי פליג עליה לגמרי משום טעמא דסודרא קני ע"מ להקנות מן השתא הוא אבל הכא הדר סודרא למריה. אבל הרמב"ם ז"ל פסק בשתיהן כרב נחמן משמע דס"ל ז"ל דכיון דפרכא קמייתא דרב אשי דרך דחויא היא כדכתיבנא כל מאי דקאמר ליה נמי לדחויי מכוין ולאו לאיפלוגי עליה. ז) והרמב"ם ז"ל בהלכותיו מסתם לה סתומי:

הדרן עלך השותפין שנדרו

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק. שאינם בכלל לשון מבושל. שלוק בשיל ולא בשיל דנהי דשלוק נמי משמע מבושל יותר מדאי כדאמרינן בפ' כל הבשר (חולין דף קי:) הכבד אוסרת ואינה נאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת שלוק דהכא בשיל ולא בשיל הוא דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם ותבשיל שנתבשל יותר מדאי בכלל מבושל הוא: **אמר קונם תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדרה רך ומותר בעבה.** מעשה קדרה כגון חלקא טרגים וטיסני. וקאמר דאם הוא רך אסור אבל עבה מותר דהאי תנא כל מידי דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה כדאי' בגמ' ומעשה קדרה עבה באפי נפשיה אכלי ליה בלא פת ואמרי' בגמ' דאסור בצלי ובשלוק דהא מתאכלא ביה ריפתא. וכי קתני שאיני טועם לאו דוקא דאמר הכי אלא לרבותא נקטה לומר דאפילו אמר שאני טועם מותר בעבה. ומפורש בירושלמי [פ"ו ה"א] דכי היכי דבקונם תבשיל מותר בעבה הכי נמי נודר מן המבושל מותר בעבה: **ומותר בבילה טרמיטא.** מפרש בגמרא [נ:] דשלקי לה במיא חמימי אלפא זימני ואלפא זימני במיא קרירי עד דמתזוטרא כדבלע לה ולא מתאכלא בה ריפתא. ומשמע דדוקא בה הוא דשרי אבל כל שלא נתבשלה כל כך אסורה דהא מתאכלא ריפתא בהדה והכי איתא בירושלמי [שם] בשם רב חסדא אסור בבילה מגולגלת שכך דרך החולה לאכול בה פתו דאלמא כל שלא נצטמקה כל כך שהפת נאכלת עמה בכלל תבשיל הוא: **גמ' תניא ר' יאשיה אוסר.** בנודר מן המבושל אסור בצלי: **ואע"פ שאין ראיה לדבר.** שהצלי יהא בכלל מבושל זכר לדבר דכתיב ויבשלו (את) הפסח ופסח אינו נאכל אלא צלי וכתיב ויבשלו ומיהו לאו ראיה גמורה היא כדאמר במסקנא דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם: ירושלמי [שם] אמר רבי יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם אמר ר' יאשיה הלכו בנדרים אחר לשון תורה מה נפיק ביניהון אמר קונם יין שאיני טועם בחג על דעתיה דרבי יוחנן אסור ביום טוב האחרון של חג על דעתיה דר' יאשיה מותר אף ר' יאשיה מודה שהוא אסור לא אמרה ר' יאשיה אלא לחומרין ע"כ. ולפום גמרא דילן דאפי' ר' יאשיה מודה דאין הולכין בנדרים אלא אחר לשון בני אדם שמעינן מינה דבין להקל בין להחמיר האומר בחג יו"ט האחרון של חג בכלל: **והא מתבשיל נדר.** ואמאי מותר בעבה דהא תבשיל הוא: **האי תנא כל מידי דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה.** אבל מעשה קדרה עבה דלא מתאכלא ריפתא בהדיה לא מיקרי תבשיל. ואית דמפרשי דאסור במעשה קדרה רך קא קשיא ליה דלאו תבשיל הוא ושני דכיון דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה: **והתניא.** בניחותא: **ואסור בהיטריות רכות.** דלועין קטנים: **שהחולין אוכלין בהן פתן.** מדקא יהיב טעמא לאיסורא מפני שהחולין אוכלין בהן פתן ש"מ דכל מידי דמתאכיל ביה ריפתא תבשיל מיקרי: **איני.** דדלועין יפין לחולה: **ברכיכי.** מעלו: **אשוני.** קשין: **בקרא גופיה.** קשה: **גוויה דקרא.** מה שבתוכו: **לוליבא דקרא.** מה שבתוכו: **בסילקא.** יבשלנו עם תרדין: **לוליבא דכיתנא בכותחא.** מה שבתוכו טוב לאכלו עם כותח: **ודבר זה אסור לאמרו בפני עם הארץ.** כדי שלא יעקרו הפשתן לכך: **מאן חולין רבנן.** אין הכי נמי דקרי בין רכיכי בין אשוני קשין לחולי וכי קתני שחולין אוכלין בהן פתן לאו חולין ממש אלא מאן חולין רבנן דאפילו בבריאותן הן תשושי כח מפני שהתורה מתשת כחם [סנהדרין כו:]:

כמאן

מסורת הש"ס

א) [לעיל ל: וש"נ], ב) [פסחים ג. וש"נ], ג) [תוספתא פ"ג], ד) [מנחות לט:], ה) ר"ה טו. ע"ש, ו) [נ: נא.], ז) צ"ל והרמב"ן,

תורה אור השלם

1. וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט וְהַקֳּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ בַּסִּירוֹת וּבַדְּוָדִים וּבַצֵּלָחוֹת וַיָּרִיצוּ לְכָל בְּנֵי הָעָם: דברי הימים ב לה יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הנודר וד"ה שלוק הד"א:

גליון הש"ס

גמ' שנאמר ויבשלו (את) הפסח. קשה לי אמאי לא מייתי מקרא בתורה בפ' ראה גבי פסח ובשלת ואכלת וי"ל: שם ותנא דילן סבר בנדרים. לעיל דף ל ע"ב. ולקמן דף נא ע"ב: בהר"ן ד"ה ולענין הלכה וכו' דאי תפים. עיין בתוס' קידושין שם ובדף כו ע"ב ד"ה אלא מאי למדי:

מוסף רש"י

הנודר מן המבושל. מבושל שאינו מי ולא מבושל, כמאכל בן דרוסאי, צלי. באש, שלוק. שנתבשל הרבה כדאמרינן (חולין קי.) גבי כבד מבושלת אוסרת ואינה נאסרת, כלומר שיש בה דם הרבה ופולטת דם עדיין ואינה בולעת, לערודה לפלוט, שלוקה אוסרת ונאסרת, כלומר כשנתבשלה יותר מדאי פלטה כל דמה וחוזרת ובולעת מהדם, אלמא שלוק הוא מבושל (ראמ"ה בשמו). ממעשה רתחתה. כל דבר שנימוח מתוך הקדרה ולמעט בשר וכיוצא בו (מאירי בשמו). בהיטריות רכות. שהתבשיל רך (ראמ"ה בשמו). אסיא. רופא (פסחים קיג. ד"ה פת). הא ברכיכי הא באשוני. רכיכי קשות לחולה, אשוני יפות שעושין מהם תבשיל רך (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

[שייך לעמוד שלפניו]
הלין נכבין לאימת קנה. אימת יקנה בר בריה לכי הוי ארוכה מרכבן באותה שעה כבר הדר סודר למריה. כלומר בקנין סודר לא היה מועיל אם היה אומר קנה מכאן זה בחליפי סודר לאחר ל' יום אם לא א"ל מעכשיו ולאחר ל' יום הילכך ה"נ לא קני: והא מתנת בית חורון דקני על מנת להקנות הוא. שמקנה לו החצר והסעודה ולא שיהו שלו אלא שיוכל אביו לאכול בהיתר ולא קני זה על מנת לעשות מה שאמר זה כאילו קני ויצאו החצר והסעודה מרשות הבן ויוכל האב לאכול בהיתר אלא ודאי קני על מנת להקנות אינו קונה הלכך ה"נ לא יצאו החצר והסעודה מרשות הבן: משום דסעודתו מוכחת עליו. שלא היה קנין כי אם להערים ולא כוון לשם מתנה כלל: הא מני רבי אליעזר היא דאמר אפילו ויתור בו'. הלכך ה"נ אע"ג דמדינא שרי דקנין על מנת להקנות קנה מחמיר הוא במודר הנאה: לאתויי הך דשמיט כיפי. דלא הויא מתנה ואית דגרסי דשדיא בכפילה לשון המושלך בכפל שכפל דבריו ואמר קני על מנת להקנות: לישנא בתרא דרבא. ואפילו אמר והן לפניך אסור:

הדרן עלך השותפין

הנודר מן המבושל. שאמר קונם מבושל עלי: מותר בצלי ובשלוק. שלוק זה שנתבשל יותר מפסח בשול כדאיתא בכל הבשר (חולין קי:) דכבד אוסרת ואינה נאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת: אסור במעשה קדרה רך. מפרש בגמרא כל מידי דמיתאכל בפת מיקרי תבשיל: מותר בעבה. שנאכלת בלא פת: בביצה טורמוטא ובדלעת הרמוצה. מפרש בגמרא: מעשה רתחתה. דבר הנרתח והנגמר בקדרה: בכל המתבשל בקדרה. אפי' אינו נגמר בה: גמ' ויבשלו (את) הפסח. בדברי הימים כתיב: והא מתבשיל נדר. וכיון דרך הוא כמו מים בעלמא לא מיקרי תבשיל: דמתאכיל ביה ריפתא. שסורין בו הפת ואוכלין אותו: והתניא. בניחותא ומיני רואה בהיטריות רכות. פירוש דקות שהחולין אוכלין בהן פתן: הא ברכיכי. טובים: באשוני. קשים: בגוויה דקרא. הכך שבתוכו הוא טוב: לוליבא דקרא בסילקא. דבר רך קרי לוליבא שמלבלב ומצמיח טוב לתת אותו בסילקא: לוליבא דביתנא. נותנין אותו במים עד שמלבלב ונעשה רך ואחר כך נותנין אותו בכותח: אסור לאמרו בפני ע"ה. שילעיגו על דברינו שדברים אלו אפילו הנשים יודעות אותן:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ט מהלכות נדרים הלכה א סמג לאוין רמב טור שו"ע יו"ד סי' ריז סעיף א:
[ב מיי' שם הל' ז טור שם:]
ב ג מיי' שם הלכה ז טור ש"ע שם סעיף ב:
ג ד מיי' שם הלכה א [יג] טוש"ע שם סעיף א:

◆

תוספות

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק. שלוק שאין מבושל יותר: קונם תבשיל שאני טועם אסור במעשה קדירה רך. מפרש בגמרא כל מידי שנותנין בו פת לשרות קרוי תבשיל ומותר בעבה שאינו נאכל עם פת וצ"ע אמאי שני למיתני ענין אחר מרישא לפלוג בנודר מן התבשיל בלא שאומר שאני טועם ובשאר בבי כגון ושלוק ומליה נקט דווקא שאני טועם להוסיף בו איסור וי"ל רבותא נקט' דאפ"ה מותר בעבה וברישא מצי למיתני מבושל שאני טועם מותר בצלי ובשלוק אלא לא היה תופס חידוש [בהאי] דמבושל לא משמע בשום ייתור צלי ושלוק: [טורמוטא והרמוצה]. מפרש בגמ': רבי יאשיה אוסר בצלי ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר. ולכך לא הוי ראיה דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם: והא מן תבשיל נדר. ורך לא הוי תבשיל כיון שהוא רך כמים בעלמא: בהיטריות. פירוש קרייאה: [איני] וכי קרי טובים לחולים וכו': ברכיכי. מועילים לחולים: באשוני. פירוש קשות הם רעות לחולה שאין מבושלות כצורך: בקרא גופה. פירוש חיצון שבקרא קשה הוא ורע לחולה: בגויה. רך שבתוכו יפה לחולה: לוליבא דקרא. כל דבר שהוא [רך] קרי לוליבא: בכותח. טוב ליתן בכותח: ודבר זה אסור לאומרו בפניהם. שמלעיגים עליו ואומרין שאנו קובעים מילי דחוכא ואיטלולא בהש"ם ובקונט' פירש שאסור ללמוד להם שום תקנה ולא נראה: מאן חולין. דקתני לעיל שהחולין אוכלין כו': רבנן. שמתוך שעמלים בתורה הם חלשים אבל לחולין ממש לא מעלי: רבא לטעמיה. דרבנן איקרו חולים: